

ಮುದ್ದಣ ಕನ್ನಡದ ವಿಸ್ಮಯ ಪ್ರತಿಭೆ

ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಕ್ರಿಸ್ತು ಜಯಂತಿ ಕಾಲೇಜು ಸ್ವಾಯತ್ತ

ಕೆ. ನಾರಾಯಣಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ravishankar@kristujayanti.com

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪುರಾಣದ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿ ರಚನೆಯೂ, ಪೂರ್ವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲವೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಿಸುವ ನೈಪುಣ್ಯತೆ, ಮರುರಚನೆಯ ಶಕ್ತಿ, ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಶೈಲಿಯನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಈ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹೊಸಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅದು ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಮುಖ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಹಕಾರವು, ಶ್ರಮವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಶಾಸನಗಳು, ತಾಮ್ರಪಟಗಳು, ತಾಳೆಗರಿಗಳು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನಮಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಲಭಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ಯುಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಈ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನದ ಉದಯವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲ, ಅರುಣೋದಯವೆಂದು ನಮ್ಮ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರ್ತಿಸಿದರು. ಈ ಕಾಲದ ಮೊದಲ ಕವಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ವಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಆಧುನಿಕತೆಗೂ ಸೇತುವೆ ಬೆಸದ ಪಂಡಿತನೇ ನಮ್ಮ ಮುದ್ದಣ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದರಲ್ಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಕನ್ನಡದ ಚೆಲುವನ್ನು, ಕಥಾ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದವರು ನಂದಳಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ಪ. ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಮುಂಗೋಳಿ ಮುದ್ದಣ. ಈ ಮುದ್ದಣನು ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶಕ ಎಸ್.ವಿ ರಂಗಣ್ಣ ಅವರು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ, ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಸುವರ್ಣದ ಚೌಕಟ್ಟು ನೀಡಿದ್ದು, ಮುದ್ದಣನ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಂತಹ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಗೌರವ ಎನ್ನಬಹುದು.

ನಂದಳಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮುದ್ದಣನ ನಿಜ ನಾಮದೇಯವು ನಂದಳಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಯ್ಯನೆಂದು ಆತನ ಆಂಗ್ಲ ಸಹಿಯ ಮೂಲಕ ಈಗಾಗಲೇ ಡಾ. ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣುಭಟ್ಟರು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ತಂದೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಇವರ ಮಗನಾಗಿ ಜನವರಿ 24,

1870ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಇದನ್ನು ಶುಕ್ಲ ಸಂವತ್ಸರದ ಪುಷ್ಯಮಾಸದ ಬಹುಳ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಸೋಮವಾರ ಅಂತ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡುವ, ಮಂಗಳಾರತಿಗೆ ಬತ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಡುವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಭಕ್ತಿಯೇ ಇವರ ಆದಾಯ. ಬಹಳಷ್ಟು ಬಡತನವಿತ್ತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಂದಳಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಅಂದಿನ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗುವ ಓದುವಾದ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಕ್ಷಕನ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿ ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಾರೆ. 1889ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಿಕ ವೇತನದಲ್ಲಿ ಆತನ ವೃತ್ತಿ ಬದುಕು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮಳಲಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರೆಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿವರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಣುವಂತೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ರಾಘವಾಂಕ, ಷಡಕ್ಷರಿ, ಆಂಡಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಕೃತಿಗಳು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಆಂಡಯ್ಯ ಕವಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಈತನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಉಲ್ಲೇಖಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ, 1894ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕಿಟಿಲ್ಲನ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಬ್ದಕೋಶದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈತನ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುದ್ದಣನು ಬರಿ ಮೂವತ್ತೊಂದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿ, ಇಂದಿಗೂ ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೊಸಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವಂತಹ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮುದ್ದಣ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕಾವ್ಯನಾಮವಾಗಿಯೋ, ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆಯ, ಕುಟುಂಬದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಹೆಸರಾಗಿಯೋ ಮೂಡಿದ ಹೆಸರಿದು. ಇಂದು ಮುದ್ದಣನೆಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಗುರ್ತಿಸುವುದು. ಈತ ಒಟ್ಟು ಆರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ದೊರೆತ ವಿಶೇಷತೆಯೂ ಮುದ್ದಣನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈತ ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. 1889ರಿಂದ 1892ರವರೆಗೆ ಎರಡು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳಾದ ಧೃಡವರ್ಮ ಕಾಳಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ರತ್ನಾವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಶೂರ ಪದ್ಮಾಸುರ ಕಾಳಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕುಮಾರವಿಜಯ ಎಂಬ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. 1893ರಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯ ಕಾಗೆ ಕೋಡಮಗ್ಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಕಮಲಾಬಾಯಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾದನು. ನಂತರ 1895ರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, 1896ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಇದೇ ವರ್ಷ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧವೆಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರೂ ಕೂಡ 1901ರಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮುದ್ದಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಫೆಬ್ರವರಿ 15, 1901ರಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಈತನ ಮರಣದ ನಂತರ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ ಕೃತಿಯು ಡಿಸೆಂಬರ್ 29, 1902ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತೊಂದು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿದ ಒಬ್ಬ ಯುವಕನ

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬಾಳ್ವೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಕಾಲದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನೆನಪುಗಳ ಮೂಲಕ ನಾವು ಮುದ್ದಣ ಬದುಕನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಹುದು. ಮುದ್ದಣನ ಮೂಲಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಎಸ್.ಜಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಎಂ.ಎ ರಾಮಾನುಜ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮುದ್ದಣನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ಮುದ್ದಣ ಭಂಡಾರವೆಂದು ಎರಡು ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆತನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಓದುಗಳನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬಹುದು.

ರತ್ನಾವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ

ರತ್ನಾವತೀ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಕೃತಿಯು ಬೃಹತ್ಕಥೋಪಪುರಾಣದೊಳಗಣ ಯಕ್ಷಗಾನ ರತ್ನಾವತೀಕಲ್ಯಾಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ದೃಢವರ್ಮನ ಕಾಳಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದಣನಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಮಳಲಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಹರ್ಷನ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕವನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿಕಾ ಎಂಬ ನಾಟಕವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಾಗೂ ಮುದ್ದಣನ ಅಧ್ಯಯನ ಚಿಂತನೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಹೊಸಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

“ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿಕಾ ನಾಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದ ವೀರ, ರೌದ್ರ, ಶೃಂಗಾರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹಳೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಹೊಸ ಕಥೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಎರಡರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮುದ್ದಣನು ರತ್ನಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳಿವೆ. ವತ್ಸರಾಜನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾನೆ. ರತ್ನಾವತಿ ಆದರ್ಶ ಯುವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ, ನಾರದ, ಚಿತ್ರಧ್ವಜ, ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ, ಸೌರಂಭ, ಹೀಗೆ ಋಷಿ, ರಾಕ್ಷಸ, ಬೇಡ ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸೇರಿ ಗುಂಪು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಹೊಸ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕವಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮುದ್ದಣನ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಹರಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ”¹ ಈ ಕೃತಿ ಕುರಿತು ಒಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರರು “ಕಾಳಗವೇ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಪ್ರಧಾನ ಆಕರ್ಷಣೆ. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿವೇಶ ರಚನೆಯಾಗಲಿ ಸಂವಾದವಾಗಲಿ ಪಾತ್ರಪರಿಪುಷ್ಟಿಯಾಗಲಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರಂಗಕ್ರಿಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುತೂಹಲವನ್ನೂ ಕೆರಳಿಸುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಚೆಲುವಾದ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.”² ಈ ನಾಟಕದ ಕಥೆ ಹೀಗಿದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯದ ಒಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀಹರ್ಷನಿಗೆ ಮಾಂಡವ್ಯನೆಂಬ ಮಹಾಮುನಿಯು ಬೃಹತ್ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರ್ಷನು ವತ್ಸ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ರಾಜನು ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವಾಹವಾದನು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಎಂದಾಗ ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೆನೆದು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಿದು. ರತ್ನಾವತೀ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿವಾಹದ ಸುತ್ತ ರಾಜರು ನೆಡೆಸುವ ಹೋರಾಟದ ಕಥೆಯಿದು. ದೃಢವರ್ಮ ಮತ್ತು ಸೌರಂಭಗೆ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ರತ್ನಾವತಿ ಎಂಬ ಚೆಲುವೆಯನ್ನು ಕುಶಂಬಿಯ ರಾಜನಾದ ವತ್ಸರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಈ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಭದ್ರಸೇನ

ಎಂಬ ಕಳಿಂಗ ರಾಜನು ವಿನಯದ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಭದ್ರಸೇನನ ಕಡೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರದ್ವಜ, ದೃಢವರ್ಮನ ಕಡೆಯಿಂದ ವಿಂಧ್ಯಕೇತು ಹೋರಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಕೇತುವಿನ ಮರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೆರೆಯಾದ ಚಿತ್ರದ್ವಜನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಮಲಗಿದ್ದ ಮಂಚದ ಸಮೇತ ಕಾಡಿಗೆ ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಭದ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದು, ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಬೇಕೆಂದು ವಾರದ ಗಡುವು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದ ವತ್ಸರಾಜನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು ವಾಪಸ್ಸು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ.

ಈ ನಾಟಕವು 137 ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಾಗತಾಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವೆಂದರೆ ನಾಟಕ. ಅದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಆಟವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ರತ್ನಾವತಿಯಂತಹ ಪಾತ್ರವು ನಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣು ಇಲ್ಲಿ ಬರಿ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಆಕೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ದೇಹದ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಹಸ್ರ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕುಟುಂಬವು ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಸದಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ 'ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆತನ'ಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ತೋರಿತ್ತಲೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡುವುದಾಗಲಿ, ಪಡೆಯುವುದಾಗಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಬರಿ ವಸ್ತುವಷ್ಟೇ ಆಗಿರುವುದು ದುರಂತ. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧ, ಜಗಳ, ಮೋಸ ವಂಚನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ನೆಪವಷ್ಟೇ ಆಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿನ ರತ್ನಾವತಿ ಕೂಡ ಭದ್ರಸೇನ, ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ, ವತ್ಸರಾಜ ಹೀಗೆ ವಸ್ತು ವಿನಮಯದಂತೆ ಕದಿಯುತ್ತಾರೆ, ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ, ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ, ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾರೆ ಒಟ್ಟಾರೆ, ಆಕೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಚಲನೆಯಾಗಿ ಈ ನಾಟಕ ಮೂಡಿದೆ. ಮುದ್ದಣನು ಮೊದಲ ರಚನೆಗಳಾದ ಕಾರಣ, ಕಥೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿರುವಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕುಮಾರ ವಿಜಯ

ಎರಡನೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಟಕ ಕುಮಾರ ವಿಜಯ. ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಸಂಹಿತೆಯ ಶಿವರಹಸ್ಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶೂರ ಪದ್ಮಾಸುರನ ಕಥೆಯಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುದ್ದಣನು ಹೊಸ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾರದನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ತರುವ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾವ್ಯಮಯವಾದ ರಸೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ರಸಿಕತೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾದಮಾಧುರ್ಯ, ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳು, ಶ್ಲೇಷ ಮುಂತಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳು, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುರಸೇನೆ-ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಿವಾಹ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹೊಸಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕೆ.ಪಿ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರು ಮುದ್ದಣನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವಾಸಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಕ್ಷುದ್ರ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞರು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಸಂಗೀತಜ್ಞರು, ಇದೊಂದು ಮೃತ್ಯು ದೇವತೆಯ ಕೂಗೆಂದು, ಬೆದರಿ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಗರ ವಾಸಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪಂಡಿತರು ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಾಗರಿಕರು, ವೈದಿಕರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದರ ಸ್ಪರ್ಶವಾದೊಡನೆಯೇ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗಾದರೂ ಇದರ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ನಂದಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಣಪ್ಪನವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ರತ್ನಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಕುಮಾರವಿಜಯವೆಂಬ ಎರಡು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಜನರ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪದ್ಯಬಂಧಗಳು ನೂತನಗಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಹಾಡುಗಾರರಿಗೆ ತಾಳ, ಲಯ, ಪ್ರಾಸಗಳೇ ಸಿಕ್ಕದಂತಾಗಿದ್ದು, ಭಾಗವತರಿಗೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಹಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ನಂದಳಿಕೆಯವರ ಕುಮಾರವಿಜಯ ರತ್ನಾವತೀಕಲ್ಯಾಣಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಜನಾನುರಾಗಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದವು."³ ಕಥೆ ಹೀಗಿದೆ: ನಾರದನ ನುಡಿಯಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವೈಪರಿತ್ಯಗಳೂ, ಇನ್ನರದೋ ಕಲ್ಯಾಣ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆಯಂತಹ ಕಥೆಗಳೂ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಇಂದ್ರನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಶಚಿಯನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕೆಡುಕಿನ ಉಪಾಯ ನೀಡಿ, ಮಹೇಂದ್ರಪುರದ ಅರಸ ಪದ್ಮಾಸುರನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಾಸುರನ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಹಲವು ನಾಶವಾದರೆ, ಶಿವನ ಮಗ ಷಣ್ಮುಖ ಅಥವಾ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಇಂದ್ರ ಮಗಳಾದ ಸುರಸೇನೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನವು 251ಪದ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯವು ಭಂದಸ್ಸಿಂತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಶೈಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

'ರತ್ನಾವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ರತ್ನಾವತಿಯಂತೆಯೇ, ಇಲ್ಲಿನ ಇಂದ್ರನ ಹೆಂಡತಿ ಶಚಿ ಹಾಗೂ ಮಗಳು ಸುರಸೇನೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಗಂಡು ಆಸೆ ಪಡುವ, ಕದಿಯುವ ರೂಪವಾಗಿ ಮೂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ, ಸುರಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ, ಆಕೆಯೇನು ಕಾಣಿಕೆಯೇ! ಆಕೆಗೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲವೆ? ಇಂದಿಗೂ, ಹಣವಂತರು, ಅಧಿಕಾರವಂತರು ಇದೇ ಹಾದಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೇವಲ ನೆಪವಾಗಿ, ವಸ್ತುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಾ, ಇಂದಿಗೂ ಕಾವ್ಯ, ಕಥನ ಕುತೂಹಲಗಳಾಗಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಚಿಂತನೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮರುಕಟ್ಟಬೇಕಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಆಯ್ಕೆಯ ಶಕ್ತಿ ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ಮುದ್ದಣನು ಇದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಿತಿರಬಹುದು. ಮುಂದಿನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಲೋಕದ ಸಮಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ:

ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ ಈ ಕೃತಿಯು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿರಚಿತವೆಂದು ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ 1897ರಲ್ಲಿಯೂ, 1924ರ ಮೈಸೂರು ವೆಸ್ಲಿಯ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ ನಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾನು ಕನ್ನಡತಿ, ತನ್ನ ತಂದೆ ರಂಗಭಟ್ಟ ಎಂಬ ವಿಚಾರದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದಾಕೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯಾಗಿಯೂ, ಚಾವಡಿ ರಂಗಭಟ್ಟನ ಆತ್ಮಜೆಯಾಗಿಯೂ, ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡತಿ ಚಂಗಲದೇವಿಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ರಚಿಸಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರು ಎಸ್. ಈ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಹಾಗೂ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ವೆಸ್ಲಿಯ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ನ ಮಂ.ಆ. ರಾಮಾನುಜ್ಯಂಗಾರ್‌ರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಇದು ಒಟ್ಟು ಐದುಸಂಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆದಿಶೇಷನು ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನ ಋಷಿಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಮನು ರಾವಣನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ನಂತರ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೊರಟು, ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ತಾನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗುವವರೆಗಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿ, 'ಸ್ತ್ರೀ ಜನ ವಿರಚಿತಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರೌಢವಾದುದು' ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಹೊಂದಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಬಲ್ಲರು. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ದೋರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಇದನ್ನು ಪುರುಷನೊಬ್ಬ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಮಾಡಿದರೆ ಸಮಾಜವು ತುಂಬಾ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಕಾಲದ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ ಮೊದಲಿಗನೀತ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಂಚಿಹೊನ್ನಮ್ಮನಂತಹ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯವಿದ್ದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಮಾಜವೊಪ್ಪಬೇಕು, ಗೌರವಿಸಬೇಕೆಂಬ 'ಸ್ತ್ರೀಚಿಂತನೆ'ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಮವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು.

“ಕನ್ನಡಿತಿಯೊರೆದ ನುಡಿಯೆಂದಿದಂ ಭಾವಿಸದೆ

ಕನ್ನಡಿಗನೂರೆದ ನುಡಿಯೆಂದು ಸಂಭಾವಿಪುದು

ಕನ್ನಡಿಗನೇಕ ಪೆಸರಿದೊಡೇನಕ್ಕು ಫಲಮೆಸೆವ ಮೊಗಗಾಣುದಲೆ

ಚೆನ್ನನೊರ್ವಂ ಮರುಳನಾದೊಡೇಂ ವಿತ್ತಸಂ

ಪನ್ನೆ ತಾಂ ಬಂಜೆಯೆನಿಸಿದೊಡೇಂ ಕನ್ನಡದೊ

ಳೆನ್ನ ಕಬ್ಬಂ ಬರೆಯವಟ್ಟೋಡೇಂ ಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಸತ್ಕಥೆಗಳೆಸೆಯೆ” ||8|| ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿ 256

(ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿತಿಯು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನೇ ನುಡಿದ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಸಂಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಬರೆದವಳೆಂದು ಹೀನಾಯಮಾಡದೆ ಗಂಡಸೇ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆ. (ಕವಿಯು ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗೂಢ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.) ಕನ್ನಡಿಗ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ಏನು? ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖವು ಕಾಣುವುದು ತಾನೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಯೋಜನ? ಸುಂದರನಾದವನು ಪೆದ್ದನಾದರೂ ಸೌಂದರ್ಯವಿರುವುದು ನಿಜ ತಾನೆ! ಸಿರಿವಂತೆಯಾದವಳು ಬಂಜೆಯಾದರೂ ಸಿರಿವಂತೆಯಿರುವುದು ನಿಜತಾನೆ! ನಾನು ನನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸತ್ಕಥೆ ಯಾದುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕುಂದೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿ ಪ್ರಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.)

ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ನುಡಿ ಉಕ್ತಿ, ವರ್ಣನೆ, ಉಪದೇಶ ಹಾಗೂ ವಿನಯ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆತನ ಮುಂದಿನ ಕೃತಿಗಳ ಶೈಲಿಗೆ ಇದೊಂದು ಅಭ್ಯಾಸ, ಪೀಠಿಕೆಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗುರುವನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ಚಿಂತನೆಯು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ವಿಶೇಷ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

“ಪೆತ್ತಯ್ಯನಯ್ಯನಿಂದನುದಿನದೊಳುಪ್ಪನ್ನ

ವಿತ್ತು ಪೊರೆದವನಯ್ಯ ನಿಂದಾತನಿಂದಮಾ

ಪತ್ತಿಗೊದವಿದ ಭಟಂ ಪಿತನನ್ನದಾತನಾಪದ್ಭಾಂಧವಾದ್ಯರಿಂದೆ

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನು ಗುರುವಂತೆಂಬರೆನಗೆ ಧರೆ

ಯತ್ತಣೆಂದೋರೋರ್ವರೊಂದೊಂದನುಪದೇಶಿ

ಸುತ್ತ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವನೆಯಿತ್ತರನಿಬರೆಲ್ಲರ್ ಗುರುಗಳೆಂದೆಱಗುವೆಂ” 2, ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿ 255

“ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ಭೂಮಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನಾದವನು. ಅವನಿಗಿಂತ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಉಪ್ಪನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿದವನು ಉತ್ತಮನು. ಹೆತ್ತತಂದೆ, ಸಾಕಿದತಂದೆ ಇವರಿಗಿಂತಲೂ ಆಪತ್ತು ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಶೂರನು ಉತ್ತಮನಾದವನು. ಹೆತ್ತತಂದೆ, ಸಾಕಿದತಂದೆ, ಆಪತ್ತಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದ ಬಂಧು ಮೊದಲಾದವರಿಗಿಂತ ಗುರು

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ನಾದವನು. ನನಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳು ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

ಈ ಕೃತಿಯು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಷ್ಟೂ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷೆಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮುದ್ದಣನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ‘ಮೂರುಬಳಿಯನುದ್ಧರಿಸ ದೇವಿಯಾಗಿ ಸೀತೆಯು ಕಾಣುವ ಪಾತ್ರವಂತೂ ಕಾವ್ಯದ ವೈಭವವನ್ನಬಹುದು. ಕೈಕೆ, ಸುಮಿತ್ರ, ಕೌಸಲ್ಯೆಯರೊಂದಿಗೆ ರಾಮನ ಭೇಟಿಯು ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ರಸಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕರುಣಾರಸವಂತೂ ಕವಿಯ ಬರೆಹದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಉನ್ನತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯವು ಜೈಮಿನಿಭಾರತ ಹಾಗೂ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಶೈಲಿಯನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣಂ

ಈ ಕೃತಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣವೇ ಮೂಲ. ಕನ್ನಡೀಕರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಸರ್ಗದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹದಿನಾರು ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಗದ್ಯಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ಜನನ, ಸಹಸ್ರಶಿರಗಳ ರಾವಣ, ಸೀತೆಯು ಮಹಾಕಾಳಿಯಾಗಿ ರೂಪು ತಳೆದ ಪ್ರಸಂಗ, ಆಕೆಯೇ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾಗುವ ಕ್ರಮ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಕಾವ್ಯದ ವಿಶೇಷ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಂದು ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕಥೆಗಳೂ ಈತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. ಸೀತೆಯನ್ನೇ ದೇವಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ, ತನ್ನ ಭಯನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ರಾಮನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬೇಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಅಂದಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯು ಮಹಾಕಾಳಿಯಾಗಿ ರಕ್ತಬೀಜಾಸುರನನ್ನು ಸಂಸಾರಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಈ ಅವತಾರದಿಂದ ಆಚೆ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಬೇಡುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಗೆ ಕೊನೆಯಭಾಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಮುದ್ದಣನಿಗೆ ಸೀತೆಯ ಪಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲೂ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಧಾನ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಹೀಗಿದೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವೊಂದು ತಮಸಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ರಾಮಾಯಣದ ಕುತೂಹಲಭರಿತ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯನಾದ ಭಾರದ್ವಾಜನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವನು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೂರುಕೋಟಿ ರಾಮಾಯಣಗಳಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಕಥೆಗಳು ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಲು ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ನಾವು ಕೇಳಲೇ ಬೇಕಾದ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿರುವ ಸೀತೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ, ವರ್ಣಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಡೀ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಮನ ಜನನ, ಸೀತೆಯ ಜನನ, ಉಪಕಥೆಗಳು, ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವ ನಾರದ ಹಾಗೂ ತುಂಬುರರ ಕತೆ, ರಾಮ ಸೀತೆಯರ ಮದುವೆ, ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಬರುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವನವಾಸ, ಸೀತೆಯ ಅಪಹರಣ, ಹನುಮಂತನ ಪರಿಚಯ-ಸಹಾಯ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮ ರಾವಣರ ಯುದ್ಧ, ರಾಮನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ, ಋಷಿಗಳು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬೇಡುವ ಸ್ವರೂಪ, ಸೀತೆಯು ಕಾಳಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವ ರೌದ್ರ ವರ್ಣನೆ, ರಾವಣನ ಸಂಹಾರ, ಸೀತೆಯು ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿರಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಂದು, ಕಾಳಿರೂಪವನ್ನು ಕಳಚುವಂತೆ ಕೇಳುವ ಪರಿ, ಕೊನೆಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ರಾಮನು ನಿಜರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸೀತೆಯು ನಿಜರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸಕಲ ವೀರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಸಕುಟುಂಬ ಸಮೇತ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ

ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕೃತಿ. ಮುದ್ದಣ ಕವಿ ಕೃತವೆಂದು ನಮೂದಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೃತಿ. ಈ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಣಪ್ಪನು ಅದುವರೆಗೂ ಪ್ರಕಟಣಾಕಾರರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಪತ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈತ ಕಳಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳೂ ಕೂಡ ಈತನೇ ರಚಿಸಿರುವುದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೂ 1901ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಣಪ್ಪನ ಮಿತ್ರಮಂಡಳಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಇದನ್ನು ಖಚಿತಗೊಳಿಸಿ, ಮುದ್ದಣನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತವನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ ಕೃತಿಯ ರಚನೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪದ್ಮಪುರಾಣ ಕೃತಿಯು ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಮುದ್ದಣನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವಾಗ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ನಾವಿನ್ಯತೆಯನ್ನು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ತಾಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಪಾತಾಳ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಸು.4300ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ 16 ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕಾಂಡ ಪ್ರಸಂಗವು ರಾಮನು ನಡೆಸಿದ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗವು ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಮುದ್ದಣನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಯಷ್ಟೇ ಎರವಲಾದರೂ, ಅದನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಈತನದು. ಈತ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕಾಡು, ತುಳು ಭಾಷೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಥೆಗಳು, ತನ್ನೂರಿನ ಮಹಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಿರಿಗಳು, ದೈವಗಳು, ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ ಸಮಾಧಿ, ಅರಮನೆಯ ಚಾವಡಿ, ಭೂತಾರಾಧನೆ, ಕೋಲ ನೇಮಗಳ ಆಚರಣೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಈತನ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮೆರುಗಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈತನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆನಂದವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು.

ಕಥೆ: ಈ ಕಥೆಯು ಪದ್ಮಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಶೇಷರಾಮಾಯಣ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದಣನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ರಾಮಾಯಣಗಳಿವೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇಷರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂವಹನಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಥೆಯು ಮೊದಲಿಗೆ ಶೇಷನು ವಾತ್ಸಾಯನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ನಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ ಮತ್ತು ಮನೋರಮೆಯೆಂಬ ನಲ್ಲನಲ್ಲಿಯರ ಸಲ್ಲಾಪದ ಸವಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಥಾಮುಖವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧವೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಮುದ್ದಣ ಮತ್ತು ಮನೋರಮೆಯರ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟು ಸುವರ್ಣವೆನಿಸಿದೆ.

ಕಥೆ ಹೀಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲು ಕಥಾಮುಖವಾಗಿ ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯಂತೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಡತನ, ನೋವು ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನೆಮ್ಮದಿ ವಾತಾವರಣವಿದ್ದರೆ, ಮನಸ್ಸು ಮೃದುವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮನೋರಮೆ ಎಂಬ ಪಾತ್ರವು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಮುದ್ದಣ ಎಂಬ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾ, ನಲ್ಲನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಲ್ಲಾಪದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವು ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಷಟ್ಪದಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂದಪದ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುವ ಬಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸರು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡಿದ 'ಪದ್ಯ ವಧ್ಯಂ; ಗದ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಮದಟಿಂ ಹೃದ್ಯಮಪ್ಪ ಗದ್ಯದೊಳೆ ಪೇಟಿಪ್ಪಿದು' ಎಂಬ ನುಡಿಯು ಇಡೀ ಕಾವ್ಯಬಂಧವನ್ನು ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳುಡಿಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸುಗೊಳಿಸಿದೆ. 16 ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಮಾಡಬಹುದು. ರಾಮನು ಈಗಾಗಲೇ ರಾವಣನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸೀತೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುರುವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೊರಗಿದೆ, ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ'ವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಸೀತೆಯು ಗರ್ಭಧರಿಸುವುದು, ಅದರ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ರಾಮಸೀತೆಯರನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಭಾಗ, ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ, ಅರಣ್ಯ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುನಿಗಳು ಆಶ್ರಮ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೊಗಸು. ಇದನ್ನೇ ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಮನು ಧರ್ಮದ ಉಳಿವಿನ ಕಾರಣವೆಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನೋವು, ಸೀತೆಯ ನೋವು ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ ಆಗಮನ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಂತೈಸುವ ರೀತಿ. ಇತ್ತ ಆಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಶತ್ರುಘ್ನನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಯಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು. ಇನ್ನು ಎಂಟನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದವರೆಗೆ ಈ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯ ಪ್ರಯಾಣವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಜರ ನಮ್ರತೆ, ಕೆಲವರ ವಿರೋಧ-ಯುದ್ಧಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಉಪಕಥೆಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದರ್ಶನ, ಚ್ಯವನಾಶ್ರಮದ

ವರ್ಣನೆ, ನೀಲಾಚಲ ದರ್ಶನ, ಸುಬಾಹುಯುದ್ಧ, ತೇಜಃಪುರ ವರ್ಣನೆ, ಅರಣ್ಯಕಮುನಿದರ್ಶನ, ದೇವಪುರ ವರ್ಣನೆ, ಹನುಮಂತನ ಸೋಲು ಹೀಗೆ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಕಥೆಯು ಕೊನೆಯ ಕಥೋಪಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕುಶಲವರು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ಬದುಕು, ಕುಶಲವರು ಬೆಳೆದ ಪರಿ, ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತ ಪರಿ, ಶತ್ರುಘ್ನನ ಕಡೆಗೂ ಅವಕುಶರಿಗೂ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭ, ಕುಶನ ಹೋರಾಟ, ಶತ್ರುಘ್ನನು ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರಸಂಗ, ಸುದ್ಧಿ ತಿಳಿದ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕುವುದು, ಕುಶಲವರು ಹೋರಾಡುವುದು, ರಾಮನು ಮೆಚ್ಚುವ ಪ್ರಸಂಗ, ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದು, ಕುಶನು ಹೋರಾಡಿ, ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದು, ಕೊನೆಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಬಂದು ಯುದ್ಧ ತಡೆದು ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ರಾಮನು ಆನಂದಹೊಂದಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗದವರೆಗೆ ಕಥೆಯು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಚಿಂತನೆ

ಮುದ್ದಣನು ತನ್ನ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸತಿಪತಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ನೋಡಿರುವುದು ಸಹಜ. ಸೀತೆಯೆಂದರೆ ಅಪಾರ ಗೌರವ. ಸೀತೆಯು ದುರ್ಗೆಯ ಸ್ವರೂಪಿ. ಅವಳೆದು ರಾಮನು ದೇವರಾದರೂ ಬೇಡಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯ ಕಿತ್ತೆಸೆದಂತೆ ಕಳೆಯುವ ರಾಮನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ನೋವಿನ ಓದುವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ರಾಮನು ಅಪಾರವಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದರೂ ಕೂಡ, ಅಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿಂತನೆಗಳು ಓದುಗರಿಗೆ ನೋವುಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ, ಮುದ್ದಣ ಸಮಾನತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಅಜಮೆ ಪೆಣ್ಣರಿಜನಾಂತು ನೀರಂ ಸುರಿವುದೆನೆ ಕಿಞಜವ್ವನದ ಬಾಲೆಯರ್ ನೀರನೆಱಿವರ್ (ಧರ್ಮವೇ ಹೆಣ್ಣರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಎರೆಯುತ್ತಿವೆಯೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಎಳೆಯ ಯೌವನದ ಬಾಲೆಯರು ಫಠಿಕರಿಗೆ ನೀರೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.) ಮನೋರಮೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಮುದ್ದಣನ ಕುರಿತು ಸವೆಯದೀ ಸವಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಮನೋರಮೆ ಎಂಬ ಸಹೃದಯತೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

'ಜೋ ಜೋ' ಲೇಖನ

ಜೋ ಜೋ ಲೇಖನವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಡಿಸೆಂಬರ್ 1900ರಲ್ಲಿ ಸುವಾಸಿನೀ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೊದಲ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಚಕ್ರಧಾರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಚನಾಕಾರನಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಜೋ ಎಂದರೇನು? ಜೋಗುಳದ ಅರ್ಥ, ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳು ಜೋಗುಳವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಹರ, ರುದ್ರ, ಷಡಕ್ಷರ ದೇವರ ಕಾವ್ಯ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಜೋಗುಳದ ವಿಶೇಷ, ತೌಳವ(ತುಳು) ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನುಡಿಯು

ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಬಗೆ, ಅದರ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಾ, ತುಳು ಜನರು ಅದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೂ ಇಂದಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜೋಗುಳ ಪದವು ಜೋ-ಜೋಗುಳ ಎಂಬ ತುಳು ಹೆಂಗಸರ ನುಡಿಯಿಂದ ಈ ಪದವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಮುದ್ದಣ ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓರ್ವ ಕನ್ನಡಿಗ, ಚಕ್ರಧಾರಿ, ರಂಗಭಟ್ಟನಾತ್ಮಜೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿದರು. ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಫಲದಂತೆ ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈತನ ಕುರಿತು 1976ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 150ರೂ ಗೌರವ ಸ್ಮರಣೆಯ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಮುದ್ದಣನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತರಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಬಗೆಯು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣನಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಗೌರವ ದೊರೆತಿರುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಿರಿಮೆಯ ವಿಚಾರ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳು ಮುದ್ದಣನ ಕುರಿತು ನೂರಾರು ಲೇಖನಗಳು, ಹಲವಾರು ಭಾಷಣ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಸಂಭ್ರಮದಂತೆ ಸವಿಯುವ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಕರಗಳು :

1. ಮುದ್ದಣ ಭಂಡಾರ., ಸಂಪುಟ: 1., ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ., ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ., ಬೆಂಗಳೂರು, 1987, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ xiv
2. ಮುದ್ದಣ ಭಂಡಾರ., ಸಂಪುಟ: 1., ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ., ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ., ಬೆಂಗಳೂರು, 1987, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ xv
3. ಮುದ್ದಣ ಭಂಡಾರ., ಸಂಪುಟ: 1., ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ., ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ., ಬೆಂಗಳೂರು, 1987, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ xvi

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಮುದ್ದಣ ಭಂಡಾರ., ಸಂಪುಟ: 1., ಸಂಪುಟ:2., ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ., ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ., ಬೆಂಗಳೂರು, 1987
2. ಮುದ್ದಣ., ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯ., ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1943
3. ಮುದ್ದಣನ ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ., ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಾರ ಸಮೇತ., ಸಂ. ತೆಕ್ಕಂಜೆ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ., ಮಂಗಳೂರು, 1972
4. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅಧ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ., ಶಂಕರನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ., ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ., ಮೈಸೂರು., 1973